

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 444/2015-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 29. júla 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s., Horná 23, Banská Bystrica, zastúpenej BOLOŠ Advokátska kancelária s. r. o., Horná 23, Banská Bystrica, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Matúša Boľoša, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s.,
o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. marca 2014 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Slovenská správcovská a reštrukturalizačná, k. s., Horná 23, Banská Bystrica (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), zastúpenej BOLOŠ Advokátska kancelária s. r. o., Horná 23, Banská Bystrica, konajúca prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Matúša Boľoša, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Cbi 68/2010 sa pôvodne Sociálna poisťovňa so sídlom v Bratislave (ďalej len „Sociálna poisťovňa“ alebo „žalobkyňa“) žalobou doručenou 30. marca 2010 domáhala na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) proti sťažovateľke ako správcovi konkurznej podstaty úpadcu Novácke chemické závody, a. s., M. R. Štefánika 1, Nováky (ďalej len „úpadca“), určenia pravosti pohľadávky v sume 399 441 € proti podstate z titulu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za obdobie september 2009. V priebehu konania žalobkyňa navrhla zmenu žaloby, ktorou sa domáhala určenia, že jej pohľadávka v sume 396 288,36 €, ktorá vznikla nezaplatením poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie, uplatnená u sťažovateľky 15. decembra 2009 je pohľadávkou proti podstate a sťažovateľka ako žalovaná je povinná ju uspokojiť z výťažku zo speňaženia majetku konkurznej podstaty úpadcu.

Konkurz na majetok úpadcu bol vyhlásený uznesením okresného súdu sp. zn. 29 K 43/2009 z 20. októbra 2009 zverejneným v Obchodnom vestníku č. 193/2009 zo 7. októbra 2009.

Sociálna poisťovňa si uvedené poistné v predmetnom konkurznom konaní uplatnila 15. decembra 2009 u pôvodného správcu JUDr. Jána Súkeníka (odvolaného uznesením okresného súdu sp. zn. 29 K 43/2009 z 29. decembra 2009, pozn.) ako pohľadávku proti podstate podľa § 231 ods. 1 písm. f) a § 231 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), a to na základe výkazu poistného a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za obdobie kalendárneho mesiaca september 2009 podaného úpadcom 30. októbra 2009.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uvádza, že „... listom zo dňa 03. 02. 2010 oboznámil Sociálnu poisťovňu so svojím presvedčením, že uplatnená pohľadávka Sociálnej poisťovne na zaplatenie poistného za obdobie mesiaca september 2009 vznikla pred vyhlásením konkurzu, a teda mala byť podľa názoru Sťažovateľa za účelom jej uspokojenia v inštitucionálnom rámci konkurzu postupom predpísaným ust. § 28 ods. 1 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 31. 12. 2011... prihlásená.“.

Okresný súd rozsudkom sp. zn. 39 Cbi 68/2010 z 9. februára 2012 určil, že pohľadávka obchodnej spoločnosti Slovenská konsolidačná, a. s., ako právneho nástupcu žalobkyne (z titulu postúpenia pohľadávok) v sume 396 288,36 € je pohľadávkou proti podstate. Vo zvyšku žalobu zamietol. Krajský súd na základe odvolania sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti potvrdil.

Podľa sťažovateľky „Rozsudok OS TN je výsledkom nesprávne právneho posúdenia veci, vyústiaci až do popretia účelu ako aj významu rozhodujúcich právnych noriem“. Za rozhodujúcu právnu otázku v predmetnej veci sťažovateľka považuje «moment, kedy „vznikla“ Sociálnej poisťovni pohľadávka z poistného za mesiac september 2009 a teda to, či si ju Sociálna poisťovňa mala prihlásiť do konkurzu postupom podľa ust. § 28 et seq. ZKR, alebo či možno túto pohľadávkou kvalifikovať a teda aj zaradiť medzi pohľadávky

uspokojované v priebehu konkurzného konania v niektorom z preferenčných režimov (i. e. pohľadávky proti podstate, pohľadávky z prevádzkovania podniku)».

V tejto súvislosti sťažovateľka argumentuje, že „zamestnávateľ je povinný platiť poistné odo dňa vzniku právneho vzťahu, ktorý zakladá právo na príjem jeho zamestnanca. Inak povedané, je povinný platiť poistné za každý deň, kedy zamestnáva aspoň jedného zamestnanca, a teda Sociálnej poisťovni vzniká právo na peňažné plnenie (pohľadávka) zodpovedajúca takejto právnej povinnosti zamestnávateľa rovnako za každý deň samostatne. Dovoľujeme si prijať záver, že pohľadávka Sociálnej poisťovne na zaplatenie poistného za obdobie september 2009 vznikala (resp. jej konkrétny obsah bol determinovaný) v určitej výške každý deň, pričom výška takejto pohľadávky závisela od skutočnosti, koľko zamestnancov a za akých mzdových podmienok Úpadca v daný deň zamestnával.“.

Na základe uvedených záverov sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym posúdením veci konajúcimi súdmi, podľa ktorého „... (v) danej právnej veci až do splatnosti záväzku úpadcu za mesiac september 2009 odvieť a platiť sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie nemohla Sociálnej poisťovni vzniknúť v právnom zmysle pohľadávka, ktorú by aj fakticky mohol evidovať v účtovníctve. Pohľadávka Sociálnej poisťovne na sociálnom poistení a príspevkoch na starobné dôchodkové sporenie za mesiac september 2009 voči úpadcovi bola splatná najneskôr dňa 31. 10. 2009, dňom 01. 11. 2009 nadobudla táto pohľadávka charakter pohľadávky, ktorú Sociálna poisťovňa mohla objektívne zaevidovať aj do účtovníctva. Účinky vyhlásenia konkurzu na majetok Úpadcu Novácke chemické závody, a. s. v konkurze nastali nasledujúcim dňom po zverejnení uznesenia o vyhlásení konkurzu v Obchodnom vestníku, t. j. dňom 08. 10. 2009. Až do splatnosti poistného a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie sa Sociálna poisťovňa ako právny predchodca žalobcu nestáva veriteľom úpadcu a teda jej pohľadávka neexistuje.“.

V nadväznosti na citované sťažovateľka ďalej uvádza, že podľa jej názoru *«nielenže nie je možné stotožňovať vznik pohľadávky s jej splatnosťou ale ani odvodzovať moment vzniku pohľadávky od momentu jej splatnosti... v danej veci neobstojí ani argument, že splatnosť tejto pohľadávky nastala v zmysle ust. § 143 ods. 2 ZSP dňa 31. 10. 2009, nakoľko podľa ust. § 46 ods. 1 ZKR ako lex specialis „(n)esplatné pohľadávky a záväzky úpadcu, ktoré vznikli pred vyhlásením konkurzu a ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu, sa od vyhlásenia konkurzu až do zrušenia konkurzu považujú za splatné...“ Je úplne bežné, že pohľadávka najskôr vzniká a až potom je splatná, z tohto dôvodu a pre tieto prípady ZKR upravuje splatnosť nesplatných pohľadávok, ktoré sa od vyhlásenia konkurzu stávajú splatnými a veritelia sú povinní si tieto pohľadávky prihlásiť do konkurzného konania.»*.

Sťažovateľka tvrdí, že *„Sociálna poisťovňa si svoju pohľadávku za mesiac september 2009 mohla riadne a včas prihlásiť, nakoľko mesačný výkaz poisťného a príspevkov za predmetné obdobie (kalendárny mesiac september 2009) bol zo strany Úpadcu podaný Sociálnej poisťovni elektronicky, a to dňa 30. 10. 2009 o 12.28 hod. Nakoľko lehota na prihlasovanie pohľadávok v konkurze vedenom na majetok Úpadcu uplynula až dňa 23. 11. 2009, je zrejmé, že Sociálna poisťovňa mala na prihlásenie pohľadávky nielen dostatok času, ale v lehote na prihlasovanie pohľadávok mala bez ďalšieho k dispozícii aj všetky podklady, z ktorých výška pohľadávky vyplývala.*

Sociálna poisťovňa si preto do konkurzného konania vedeného na majetok Úpadcu mala prihlásiť svoju pohľadávku vzniknutú za mesiac september 2009, o ktorej existencii v čase vyhlásenia konkurzu mala vedomosť a ktorej výšku už vedela určiť. Neexistuje žiadny dôvod, pre ktorý by pohľadávka Sociálnej poisťovne vzniknutá pred vyhlásením konkurzu a nesúvisiaca s prevádzkou podniku správcom mala mať charakter pohľadávky proti podstate resp. pohľadávky z prevádzkovania podniku.“

Podľa názoru sťažovateľky napadnutý rozsudok krajského súdu možno *„považovať za arbitrárny, nakoľko výklad právnych noriem konajúcim súdom popiera účel a zmysel ZKR, nevychádza z racionálnej argumentácie, a teda vybočuje z princípov na ktorých má byť ústavne súladne rozhodnutie postavené“*.

Sťažovateľka namieta taktiež nedostatky odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu a v tejto súvislosti uvádza, že „*tak Rozsudok OS TN ako aj Rozsudok KS TN rozhodne možno považovať za neodôvodnený a arbitrárny. Odôvodnenie týchto rozsudkov neposkytlo Sťažovateľovi žiaden zdroj poznatkov umožňujúci porozumieť rozhodovacej a argumentačnej línii súdov a po ich prečítaní nemožno prijať záver, že Sťažovateľ ako účastník konania bol v konaní vypočutý... rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a zároveň popiera samotný účel právneho predpisu, in concreto ZKR. Je pre nás viac než prekvapivé, konštatovanie tak prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, že pohľadávka je najskôr splatná a až potom vzniká. Konajúce súdy ako keby úplne pri svojom rozhodovaní odignorovali skutočnosť, že na majetok Úpadcu bol vyhlásený konkurz, a teda s tým spojené účinky vyhlásenia konkurzu.*“.

Podľa sťažovateľky krajský súd sa podľa sťažovateľky v napadnutom rozsudku „*nevysporiadal ani s argumentáciou Sťažovateľa, ktorú uvádzal vo svojom odvolaní zo dňa 26. 03. 2012, in concreto, že v zmysle ust. § 142 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení nárok na poistné vzniká najneskôr prvého dňa nasledujúceho mesiaca (v danom prípade 01. 10. 2009)*“, čím neprípustným spôsobom zasiahol do jej práva na spravodlivé súdne konanie. Tie isté závery sťažovateľka uvádza „*aj v nadväznosti na odôvodnenie Rozsudku Krajského súdu v Prešove ako odvolacieho súdu, sp. zn. 1 CoKR/1/2010-93 zo dňa 22. 02. 2011, v ktorom súd rozhodoval v skutkovo podobnej veci...*“.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľka domáha, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„*I. Rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8 CoKR 20/2012-334 zo dňa 23. 10. 2013 bolo porušené základné právo sťažovateľa... na súdnu a inú právnu ochranu upravené v čl. 46 Ústavy SR, právo na spravodlivý súdny proces upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd ako aj právo vlastníť majetok upravené v čl. 20 Ústavy SR a právo pokojne užívať majetok upravené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

II. Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 8 CoKR 20/2012-334 zo dňa 23. 10. 2013 súd zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

III. Súd priznáva sťažovateľovi... náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 340,90 EUR, ktorú je povinný Krajský súd v Trenčíne zaplatiť na účet právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané nikým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľka tvrdí, že rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu verejnej moci (v danej veci všeobecného súdu) alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. rozhodnutia I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS

78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

O zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením veci možno hovoriť spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí takú interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, I. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

Uvedené právne východiská uplatnil ústavný súd aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky.

Podstata sťažnosti sťažovateľky je založená na argumentácii, že okresný súd ako prvostupňový súd a krajský súd ako odvolací súd v prerokúvanej veci nesprávne interpretovali a aplikovali príslušné ustanovenia zákona o sociálnom poistení a zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [znenie účinné do 31. decembra 2011 (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“)] týkajúce sa vzniku pohľadávky na poistné v súvislosti s jej uplatňovaním na účely jej uspokojenia v konkurznom konaní.

Krajský súd v napadnutom rozsudku najskôr poukazuje na obsah odvolaním napadnutého rozsudku okresného súdu v časti výroku, ktorým určil, že pohľadávka žalobkyne v sume 396 288,36 € z titulu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie za obdobie september 2009 uplatnená u žalovanej (sťažovateľky) 15. decembra 2009 je pohľadávkou proti podstate, pričom v tejto súvislosti okrem iného uvádza:

„Pohľadávka žalobcu v sume 396.288,36 Eur, titulom poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové poistenie za obdobie september 2009 vznikla po vyhlásení konkurzu. Keďže zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení výslovne neupravuje, že povinným subjektom vzniká sociálne poistenie samostatne každý mesiac, zaoberal sa zistením vzniku pohľadávky. Dospel k záveru, že v danej veci až do splatnosti záväzku úpadcu za mesiac september 2009 odviešť a platiť sociálne poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, nemohla právnenému predchodcovi žalobcu Sociálnej poisťovni vzniknúť pohľadávka (v právnom zmysle), ktorú by mohol evidovať v účtovníctve. Pohľadávka Sociálnej poisťovne voči úpadcovi bola splatná najneskôr 31. 10. 2009 a až dňom 01. 11. 2009 nadobudla charakter pohľadávky, ktorú mohla objektívne evidovať vo svojom účtovníctve. Účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu nastali dňom 08. 10. 2009 a Sociálna poisťovňa sa veriteľom úpadcu stala až dňa 01. 11. 2009. Právny predchodca žalobcu nemohol uplatniť do konkurzu v čase jeho vyhlásenia pohľadávku, ktorá neexistovala a ktorej presnú výšku mohol len predpokladať. Uplatnenie a preukázanie pohľadávky proti podstate, čo do právneho dôvodu a výšky je opodstatnená nielen právnou istotou veriteľa, ale aj konaním správcu s odbornou starostlivosťou a jeho povinnosťami o evidencii pohľadávok proti podstate (zák. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii § 47 Vyhl. č. 655/2005 Z. z.). Po ustálení, že pohľadávka právneho predchodcu žalobcu v sume 396.288,36 Eur, ktorá vznikla (01. 11. 2009) je pohľadávkou proti podstate a žalobe v tejto časti vyhovel. V časti o uloženie povinnosti žalovanému uspokojiť pohľadávku žalobcu z výťažku zo speňaženia podstaty úpadcu žalobu zamietol z dôvodu, že táto povinnosť vyplýva správcovi úpadcu ako zodpovednej osobe priamo zo zákona a pre uloženie tejto povinnosti neboli splnené zákonné podmienky.“

V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku formuluje krajský súd vlastné právne závery k námietkam sťažovateľky vyjadreným v odvolaní, pričom najmä uvádza:

„Predmetom odvolacieho konania je posúdenie vzniku pohľadávky žalobcu titulom poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za mesiac september 2009 a následne určenie, či táto pohľadávka žalobcu je pohľadávkou proti podstate.

Odvolací súd preskúmaním veci dospel k záveru, že súd prvého stupňa pri rozhodovaní o pohľadávke žalobcu v sume 396.288,36 Eur titulom poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za mesiac september 2009 vec správne právne posúdil.

Podľa § 87 ods. 1, 2 zák. č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, pohľadávky proti podstate sú pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu v súvislosti so správou a speňažovaním majetku podliehajúceho konkurzu, výživné pre maloleté deti, odmena správcu a ďalšie pohľadávky, o ktorých to ustanovuje tento zákon; pohľadávkami proti podstate nie sú podmienené pohľadávky, ktoré sa uplatňujú prihláškou. Pohľadávky proti podstate sú tiež pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu, ako dane, poplatky, clá, poistné na zdravotné poistenie, poistné na sociálne poistenie, mzdy alebo platy zamestnancov úpadcu a ďalšie nároky zamestnancov úpadcu z pracovných zmlúv alebo dohôd o prácach uzatvorených mimo pracovného pomeru.

Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení vymedzuje jednotlivé druhy poistenia, ktoré sú sociálnym poistením (§ 20, § 24, § 25) a to vo vzťahu štát, zamestnávateľ a poistenec (zamestnanec). V ust. § 142 ods. 1 tento zákon všeobecne upravuje platenie poistného a v § 143 splatnosť poistného pre povinné subjekty. S ohľadom na uvedené sa odvolací súd nestotožňuje s právnym názorom žalovaného, ktoré prezentoval v odvolaní, že k vzniku pohľadávky na poistné dochádza v termíne stanovenom v ust. § 142 ods. Zákona o sociálnom poistení (označenie konkrétneho odseku § 142 v odôvodnení rozsudku chýba, krajský súd mal zrejme na mysli § 142 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, pozn.).

Odvolací súd sa stotožňuje s právnym záverom súdu prvého stupňa, že poistné za sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za mesiac september 2009 v sume 396 288,36 Eur nadobudlo charakter pohľadávky žalobcu, teda jeho právo

na uvedené poistné deň po jeho splatnosti (§ 143 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z.), t. j. dňa 01. 11. 2009. Keďže účinky vyhlásenia konkurzu na majetok úpadcu Novácke chemické závody a. s. v konkurze nastali dňom 08. 10. 2009, tak predmetná pohľadávka žalobcu vznikla po vyhlásení konkurzu a preto je pohľadávkou proti podstate (§ 87 ods. 2 zákona č. 7/2005 Z. z.).

S ohľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. a v podrobnostiach odkazuje v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. na odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, s ktorým sa stotožňuje.“

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky jednak so skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa (s ktorými sa krajský súd v napadnutom rozsudku stotožnil), ale predovšetkým s právnymi závermi, ktoré z nich všeobecné súdy (okresný súd a krajský súd) vyvodili, teda s interpretáciou a aplikáciou príslušných ustanovení právnych predpisov v jej právnej veci.

Sťažovateľka sa dovoľáva súdnej ochrany na základe argumentácie, že v jej veci nebola splnená obligatórna podmienka podľa § 87 zákona o konkurze a reštrukturalizácii (okamih vzniku predmetnej pohľadávky po vyhlásení konkurzu) na to, aby bolo možné považovať pohľadávku žalobkyne za pohľadávku proti podstate.

Z hľadiska sťažnostnej argumentácie je podstatné hľadať odpoveď na otázku, či všeobecné súdy (okresný súd a krajský súd) ústavne konformným spôsobom posúdili pohľadávku žalobkyne ústavne konformným spôsobom, v konkrétnostiach či ide o pohľadávku proti podstate, a teda či ju bolo potrebné uplatňovať do konkurzu prihláškou.

Podľa § 87 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii pohľadávky proti podstate sú pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu v súvislosti so správou a speňažovaním majetku podliehajúceho konkurzu, výživné pre maloleté deti, odmena správcu a ďalšie pohľadávky, o ktorých to ustanovuje tento zákon: pohľadávkami proti podstate nie sú podmienené pohľadávky, ktoré a uplatňujú prihláškou.

Podľa § 87 ods. 2 prvej vety zákona o konkurze a reštrukturalizácii pohľadávky proti podstate sú tiež pohľadávky, ktoré vznikli po vyhlásení konkurzu, ako dane, poplatky, clá, poistné na zdravotné poistenie, poistné na sociálne poistenie, mzdy alebo platy zamestnancov úpadcu a ďalšie nároky zamestnancov úpadcu z pracovných zmlúv alebo dohôd o prácach uzatvorených mimo pracovného pomeru.

Podľa § 141 ods. 1 zákona o sociálnom poistení (znenie účinné do 31. decembra 2009) fyzická osoba a právnická osoba, ktoré sú povinné platiť poistné, sú povinné poistné odvádzať, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 141 ods. 2 zákona o sociálnom poistení za zamestnanca odvádza poistné na nemocenské poistenie, poistné na dôchodkové poistenie a poistné na poistenie v nezamestnanosti zamestnávateľ. Zamestnávateľ vykoná zrážku poistného na nemocenské poistenie, poistného na dôchodkové poistenie a poistného na poistenie v nezamestnanosti, ktoré je povinný platiť zamestnanec.

Podľa § 142 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistné sa platí na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici za kalendárny mesiac pozadu, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 143 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistné je splatné do ôsmeho dňa kalendárneho mesiaca nasledujúceho po kalendárnom mesiaci, za ktorý sa platí poistné, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 143 ods. 2 poslednej vety zákona o sociálnom poistení ak nie je taký deň určený, poistné je splatné v posledný deň kalendárneho mesiaca nasledujúceho po mesiaci, za ktorý sa platí poistné. Ak deň splatnosti poistného pripadne na sobotu a na deň pracovného pokoja, poistné je splatné v najbližší nasledujúci pracovný deň.

Podľa § 234 ods. 2 zákona o sociálnom poistení zamestnávateľ, predbežný správca konkurznej podstaty a správca konkurznej podstaty a zamestnanec sú povinní oznámiť príslušnej pobočke všetky informácie súvisiace s poskytnutím dávky garančného poistenia.

Podľa § 28 ods. 2 zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [znenie účinné do 31. decembra 2009 (ďalej len „zákon o starobnom dôchodkovom sporení“)] príspevky, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ, sú splatné v deň splatnosti poistného, ktoré platí a odvádza zamestnávateľ podľa osobitného predpisu.

Vo vzťahu k posudzovanej veci (v ktorej pre posúdenie, či ide o pohľadávku proti podstate, je rozhodujúci vznik tejto pohľadávky) ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že zákon o sociálnom poistení nemá špeciálne ustanovenia o prihlasovaní pohľadávok v konkurznom a reštrukturalizačnom konaní, a preto sa na prihlasovanie pohľadávok aplikujú príslušné ustanovenia zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

Súčasne však ústavný súd považuje za potrebné podotknúť, že ak je pohľadávka charakterizovaná ako právo veriteľa požadovať od dlžníka určitú majetkovú hodnotu, vznik a zánik pohľadávky Sociálnej poisťovne voči zamestnávateľovi (úpadcovi) možno posudzovať len na základe ustanovení zákona o sociálnom poistení, t. j. na základe tých ustanovení zákona, ktoré zamestnávateľovi ukladajú povinnosť platiť (zaplatiť) a odviesť poistné v zákonom ustanovenom čase a výške; napadnutý rozsudok krajského súdu týmto požiadavkám neodporuje.

Zamestnávateľ sa nemôže stať dlžníkom Sociálnej poisťovne skôr, než mu vznikne povinnosť zaplatiť a odviesť poistné, teda skôr, než sa na základe mesačných výkazov o vyplatených mzdách a výkazov poistného nestane zrejým, za ktorého zamestnanca a v akej výške je zamestnávateľ povinný platiť a odviesť jednotlivé druhy poistného. Povinnosť zamestnávateľa platiť poistné, určiť jeho výšku a odviesť poistné za zamestnanca je povinnosťou, ktorá sa viaže na existenciu vzniku a zániku samotného pracovného pomeru,

ale aj na okolnosti podmieňujúce vznik nároku na mzdu, jej výšku a osobný status zamestnanca ako platiteľa poistného [pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Sžso 5/2011 z 28. júna 2012, tiež uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 M Cdo 30/2012 zo 14. augusta 2013].

V konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci sa krajský súd stotožnil so záverom, že s prihliadnutím na všetky skutkové okolnosti predmetná pohľadávka žalobkyne vznikla po vyhlásení konkurzu na majetok úpadcu, a preto je pohľadávkou proti podstate (§ 87 ods. 2 zákon o konkurze a reštrukturalizácii).

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozsudku okresného súdu ústavný súd nezistil, že by skutkové zistenia okresného súdu, s ktorými sa krajský súd stotožnil (pri posudzovaní vzniku pohľadávky žalobkyne z titulu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie za mesiac september 2009), boli v takom rozpore s vykonaným dokazovaním, ktorý by mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do napadnutého rozsudku krajského súdu v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Rovnako tak nemožno hodnotiť za arbitrárne ani právne názory krajského súdu vychádzajúce zo skutkových zistení a vyjadrené v jeho rozsudku sp. zn. 8 CoKr 20/2012 z 23. októbra 2013, naopak, ide o právne závery, ktoré sú podľa názoru ústavného súdu, aj keď stručne, ale ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnené, t. j. tak, ako to vyplýva z obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu takéto odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu vzhľadom na nevyhnutnú spätosť prvostupňového rozsudku a druhostupňového rozsudku (II. ÚS 78/05) nesignalizuje, že vo veci sťažovateľky došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie, a to predovšetkým na už zdôraznený právny záver okresného súdu. Napokon akceptovateľnosť uvedeného stručného odôvodnenia preukazuje aj § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého ak

sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Krajský súd teda nebol povinný opakovať právne závery okresného súdu týkajúce sa vecnej podstaty predmetu súdneho konania vo veci sťažovateľky, ak sa s týmito závermi výslovne stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, II. ÚS 511/2014), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd nezistil, že by namietaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo vnútorne protirečivý, či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Ústavný súd v takomto prípade nemá žiaden dôvod a ani oprávnenie na prehodnocovanie záverov tohto súdu. Argumentácia sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu sleduje len dosiahnutie zmeny súdneho rozhodnutia, ktoré je pre ňu nepriaznivé, čo však nemožno spájať s porušením jej základného práva garantovaného ústavou a práva garantovaného dohovorom. K porušeniu ústavou a dohovorom garantovaných práv totiž nemôže dôjsť takým rozhodnutím príslušného štátneho orgánu, ktorým tento orgán uplatní svoju právomoc v súlade s platnými právnymi predpismi.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia dotknutých právnych predpisov, ktoré boli podstatné pre posúdenie veci (§ 87 ods. 1 a 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, § 142 ods. 1 a § 143 zákona o sociálnom poistení, § 28 ods. 2 zákona o starobnom dôchodkovom sporení), ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval, pričom jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

V súvislosti s právnym názorom Krajského súdu v Prešove vysloveným v jeho rozsudku sp. zn. 1 CoKR 1/2010 z 22. februára 2011 v skutkovo obdobnej veci, na ktorý sa odvoláva sťažovateľka v sťažnosti, ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej viackrát vyslovil, že právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (obdobne napr. IV. ÚS 49/06, III. ÚS 300/06).

V rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva *Beian v. Rumunsko* (č. 1) zo 6. 12. 2007 sa okrem iného uvádza, že rozdielna judikatúra v skutkovo rovnakých, prípadne podobných veciach je prirodzenou súčasťou vnútroštátneho súdneho systému (v zásade každého súdneho systému, ktorý nie je založený na precedensoch ako prameňoch práva).

Z hľadiska princípu právnej istoty, ktorý tvorí integrálnu súčasť princípu právneho štátu, je, prirodzene, rozdielnosť judikatúry všeobecných súdov v skutkovo rovnakých, resp. porovnateľných veciach nežiaduca, k jej odstraňovaniu v právnom poriadku Slovenskej republiky slúži mechanizmus zabezpečujúci koherentnosť judikatúry v § 22 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Tento mechanizmus spočíva v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov plénom najvyššieho súdu alebo príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Z označeného ustanovenia zákona o súdoch vyplýva, že úloha zabezpečovať koherentnosť judikatúry všeobecných súdov je zverená najvyššiemu súdu, a nie ústavnému súdu. V tejto súvislosti ústavný súd konštantne zdôrazňuje, že nie je jeho úlohou zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona o súdoch [§ 8

ods. 3, § 20 ods. 1 písm. b), § 21, § 22 a § 23 ods. 1 písm. b)] patrí najvyššiemu súdu (m. m. I. ÚS 17/01, I. ÚS 199/07, I. ÚS 18/08, II. ÚS 273/08, IV. ÚS 331/09).

Za daných okolností ústavný súd bez potreby zaujať hodnotiaci postoj k právneho názoru vyslovenému v rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 1 CoKR 1/2010 z 22. februára 2011 konštatuje, že samotná skutočnosť, že Krajský súd v Prešove v označenom rozsudku formuloval iný právny názor k v zásade totožnému právnenému problému ako krajský súd v napadnutom rozsudku, nemôže byť dôvodom na záver, že týmto rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pre posúdenie tejto otázky je podstatné to, či je právny názor vyslovený v napadnutom rozsudku krajského súdu v okolnostiach posudzovanej veci ústavne primeraným spôsobom odôvodnený a zároveň ho nemožno považovať za arbitrárny.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013 a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru označených sťažovateľkou neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť vysloviť ich porušenie po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti sťažovateľky v tejto časti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 CoKR 20/2012 z 23. októbra 2013

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu v priamej súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pretože ústavný súd dospel k záveru, že vo veci sťažovateľky neexistuje medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a jej základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru taká príčinná súvislosť, ktorá by umožňovala vysloviť ich porušenie, neprichádza v tomto prípade do úvahy ani vyslovenie porušenia práva sťažovateľky vyplývajúceho jej z čl. 20 ods. 1 ústavy a z čl. 1 dodatkového protokolu.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júla 2015